

Rolnummer 5475
Arrest nr. 99/2013 van 9 juli 2013

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 2, 1° en 2°, en 3, § 2, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, ingesteld door Michel Dussart en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en M. Bossuyt, de rechters L. Lavrysen, A. Alen, E. Derycke en P. Nihoul, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter R. Henneuse, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van emeritus voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van het beroep en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 6 september 2012 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 7 september 2012, hebben Michel Dussart, wonende te 1410 Waterloo, Clos de Béline 42, de vzw « Réflexions immobilières », met maatschappelijke zetel te 1380 Lasne, rue Péchère 2, en het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars, met zetel te 1000 Brussel, Luxemburgstraat 16/B, ingevolge het arrest van het Hof nr. 192/2011 van 15 december 2011 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 2012), beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 2, 1° en 2°, en 3, § 2, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming.

De Ministerraad heeft een memorie ingediend, de verzoekende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend en de Ministerraad heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 16 april 2013 :

- zijn verschenen :
- . Mr. Y. Paquay, advocaat bij de balie te Luik, voor de verzoekende partijen;
- . Mr. E. Balate, advocaat bij de balie te Bergen, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de termijn van het beroep

A.1.1. De verzoekende partijen baseren zich op de artikelen 3, § 1, en 4, 2°, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof en op het arrest nr. 192/2011 van 15 december 2011 om de vernietiging te vorderen van de artikelen 2, 1° en 2°, en 3, § 2, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, die bij het voormelde arrest strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet werden bevonden in zoverre zij als gevolg hebben dat de beoefenaars van een vrij beroep van het toepassingsgebied van die wet zijn uitgesloten.

A.1.2. De Ministerraad gedraagt zich naar de beoordeling van het Hof. Hij doet echter opmerken dat het Hof zich in een eerste arrest, gewezen op 6 april 2011 en bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 juni 2011 (nr. 55/2011), heeft uitgesproken over de grondwettigheid van de bestreden bepalingen. Volgens de Ministerraad dient artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof in die zin te worden geïnterpreteerd dat het veronderstelt dat de termijn van zes maanden die openstaat vanaf de kennisgeving van het door het Hof gewezen arrest of vanaf de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* slechts één enkele keer kan lopen en dat die termijn bijgevolg verstreken was aan het einde van een periode van zes maanden die is ingegaan op 8 juni 2011. Het door de verzoekende partijen aangevoerde arrest van 15 december 2011 herhaalt het dictum van het eerste arrest en toelaten dat het een tweede maal een termijn opent voor een beroep tot vernietiging zou een bron van dubbelzinnigheid en rechtsonzekerheid zijn, aangezien dat het mogelijk zou maken om, door nieuwe prejudiciële vragen te stellen, bij elke gelegenheid de limiet van zes maanden voor de beroepstermijn bepaald in het voormelde artikel 4 te omzeilen.

A.1.3. In hun memorie van antwoord betogen de verzoekende partijen dat de door de Ministerraad verdedigde restrictieve interpretatie niet in overeenstemming is met de tekst van de wet, die het instellen van het beroep geenszins beperkt tot een enige termijn van zes maanden na het eerste arrest dat de bepalingen waarvan de vernietiging wordt gevorderd zou afkeuren. Als dat het geval zou zijn, zou de rechtszekerheid bedreigd zijn aangezien de afgekeurde bepalingen in de rechtsorde zouden blijven bestaan en bovendien meerdere procedures op prejudiciële vraag zouden moeten worden ingeleid om het Hof ertoe te brengen de in zijn eerste arrest uitgesproken vaststelling van schending te herhalen. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 9 maart 2003 die de bijzondere wet van 6 januari 1989 heeft gewijzigd, wordt bevestigd dat de door de Ministerraad geroemde limiet zonder grondslag is.

A.1.4. In zijn memorie van wederantwoord betoogt de Ministerraad dat de parlementaire voorbereiding het niet mogelijk maakt af te leiden dat in het beschouwde geval verscheidene beroepstermijnen zouden openstaan : integendeel, indien binnen de eerste termijn van zes maanden geen beroep noodzakelijk werd geacht, biedt alleen een prejudiciële vraag de mogelijkheid de discussie opnieuw te openen, hoewel de rechtsonzekerheid in dit geval relatief is, aangezien elke rechter uit het eerste arrest de lering dient af te leiden die daarmee verbonden is, zodat een nieuwe prejudiciële vraag overbodig zou zijn.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.2.1. M. Dussart zet uiteen dat hij vastgoedmakelaar is en dat hij, door de werking van de bestreden wet, onderworpen is aan een regelgeving die strikter is en die de belangen van de consument en van de concurrerende ondernemingen beter beschermt dan die welke van toepassing is op zijn concurrenten.

A.2.2. De vzw « Réflexions immobilières » zet uiteen dat zij evenzeer belang heeft bij het beroep aangezien de bestreden wet haar maatschappelijk doel, haar activiteiten en het collectieve belang van haar leden, die doorgaans onroerende verrichtingen stellen en voornamelijk vastgoedmakelaars zijn, rechtstreeks en ongunstig raakt.

A.2.3. Het Beroepsinstituut van vastgoedmakelaars zet uiteen dat hetzelfde geldt voor dat instituut, waarbij elke vastgoedmakelaar die het beroep uitoefent als zelfstandige, moet zijn erkend en ingeschreven en waarvan de wetgever een soort van procureur van het beroep heeft gemaakt, die is gewapend om enkel in naam van het belang ervan een vordering in te stellen tot staking van daden die indruisen tegen de beroepsmoraliteit; het recht dat bij artikel 113 van de bestreden wet aan het instituut is toegekend om voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel in rechte te treden wordt echter in het gedrang gebracht ten aanzien van de vrije beroepen die buiten diens bevoegdheid vallen.

A.2.4. De Ministerraad is van mening dat de verzoekende partijen zich niet op enig belang kunnen beroepen om de vernietiging te vorderen van artikel 2, 1° en 2°, van de bestreden wet en om alle ondernemingen eraan te doen onttrekken. Niets maakt het mogelijk te zeggen in welk opzicht een vernietigingsarrest tegemoet zou komen aan het belang van de verzoekende partijen, terwijl het een juridisch vacuüm zou doen ontstaan door het toepassingsgebied *ratione personae* van de wet op te heffen en terwijl het ertoe zou leiden het Hof te doen zeggen dat de verzoekende partijen zich aan de wet zouden moeten onttrekken. Alleen artikel 3, § 2, lijkt voor de verzoekende partijen van belang te kunnen zijn. Bovendien kan de omstandigheid dat er een wet van 2 augustus 2002 « betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen » bestaat, niet volstaan om te proberen aan te tonen dat er daar een reden zou zijn om onderscheiden behandelingen in het leven te roepen.

A.2.5. In hun memorie van antwoord betogen de verzoekende partijen dat het onderscheid tussen het begrip onderneming en het begrip vrij beroep geen reden van bestaan heeft, zodat zij belang erbij hebben de vernietiging van artikel 2, 1° en 2°, te verkrijgen.

Artikel 2, 2°, is bovendien abnormaal restrictief aangezien het de beoefenaars van beroepen die over het algemeen als vrije beroepen worden beschouwd uitsluit om reden dat zij niet zijn onderworpen aan een bij wet opgericht tuchtorgaan; de handhaving van die bepaling zou hen ertoe brengen te denken dat zij niet worden beoogd door de voormelde wet van 2 augustus 2002.

Artikel 2, 1°, dient ook te worden vernietigd aangezien in de parlementaire voorbereiding wordt aangegeven dat het begrip onderneming dat het definieert, moet worden opgevat in overeenstemming met het nationale en het Europese mededingingsrecht, behoudens voor wat de beoefenaars van een vrij beroep, de tandartsen en de kinesisten betreft. Die definitie is echter niet in overeenstemming met het Europese recht. De vernietiging zou gepaard kunnen gaan met een modalisering van de gevolgen van de vernietigde bepaling, waarbij de kwestie aan de beoordeling van het Hof wordt overgelaten.

A.2.6. In zijn memorie van wederantwoord is de Ministerraad van mening dat de in de parlementaire voorbereiding gegeven interpretatie van artikel 2, 1°, niet de overhand kan halen op de betekenis van de tekst. Aangezien aan het door de verzoekende partijen aangeklaagde risico tegemoet kan worden gekomen door de eventuele vernietiging van artikel 3, § 2, van de wet alleen, doen zij niet blijken van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van een bepaling waarin het toepassingsgebied van de wet wordt gedefinieerd.

Ten gronde

A.3. Het enige middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de internationaalrechtelijke bepalingen die soortgelijke rechten en vrijheden waarborgen, met name artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, artikel 1 van het Twaalfde Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten of nog de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

A.4.1. De verzoekende partijen zetten uiteen dat de beroepstitel en de uitoefening van het beroep van vastgoedmakelaar geregeld zijn bij een koninklijk besluit van 6 september 1993, dat bepaalde categorieën van personen of beroeps categorieën van zijn toepassingsgebied uitsluit (artikel 4), die bijgevolg ertoe gemachtigd blijven activiteiten uit te oefenen die identiek zijn aan die welke het regelt : het gaat om personen die dergelijke activiteiten uitoefenen krachtens wettelijke of reglementaire bepalingen of vaste beroepsgebruiken, voor zover zij zijn onderworpen aan de tucht van een erkende beroepsinstantie. Dat is met name het geval voor de boekhouders-fiscalisten, de landmeters-experten, de advocaten, de architecten en de notarissen.

A.4.2. Zij zetten vervolgens uiteen dat door de richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 « betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad » (de zogenaamde « Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken ») aan te nemen, de Europese wetgever aan elke handelaar, ook aan de beoefenaars van vrije beroepen, de inachtneming van de bepalingen inzake consumentenbescherming en het algemene verbod op oneerlijke handelspraktijken heeft willen opleggen.

Die richtlijn is in Belgisch recht omgezet bij de bestreden wet, die de vrije beroepen echter uitsluit van het begrip onderneming en hen definieert als elke onderneming die geen koopman is in de zin van artikel 1 van het Wetboek van koophandel en die onderworpen is aan een bij wet opgericht tuchtorgaan. De vastgoedmakelaars zijn dus onderworpen aan de bestreden wet omdat hun activiteit als een handelsactiviteit wordt beschouwd (hoewel zij aan een tuchtorgaan zijn onderworpen), terwijl het merendeel van hun concurrenten opgesomd in A.4.1 dat niet zijn. De wetgever heeft die uitsluiting verantwoord door de omstandigheid dat zij zijn onderworpen aan de wet van 2 augustus 2002 « betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen »; die wet bevat talrijke soortgelijke bepalingen als die van de bestreden wet, maar bevat geen algemeen verbod op oneerlijke

handelspraktijken, zoals de richtlijn 2005/29/EG dat vereist. De wetgever heeft in de parlementaire voorbereiding bovendien aangegeven dat het in de bestreden bepalingen gebruikte begrip onderneming moet worden opgevat in dezelfde zin als het begrip onderneming in het nationale en het Europese mededingingsrecht, behoudens voor wat betreft de beoefenaars van vrije beroepen, de tandartsen en de kinesisten (*Parl. St.*, Kamer, 2009-2010, DOC 52-2340/001, p. 14).

A.4.3. De verzoekende partijen zijn van mening dat, ten aanzien van de bescherming van de consument, de beoefenaars van een vrij beroep en de andere ondernemingen, zoals de vastgoedmakelaars, zich in voldoende vergelijkbare situaties bevinden, aangezien die beide categorieën in de eerste plaats beogen beroepsmatig in hun levensonderhoud te voorzien. Beide categorieën doen dat individueel of collectief en moeten de financiële risico's ervan dragen; zij stellen daden die als daden van koophandel moeten worden aangemerkt, ook al beperken de beoefenaars van vrije beroepen zich doorgaans - of dienen zij deontologisch zich te beperken - tot het leveren van intellectuele diensten, en zij bieden intellectuele diensten aan, ook al zijn de vastgoedmakelaars geen beoefenaars van een vrij beroep. Het gedrag van beide categorieën op de economische markten dient dus op gelijke wijze in juiste banen te worden geleid. Het verschil in behandeling dat het gevolg is van de bestreden bepaling kan niet worden verantwoord en blijkt in verscheidene opzichten : (1) de toepassing van verschillende procedures voor verschillende rechtscolleges brengt een onevenredige beperking van de rechten van de betrokken partijen met zich mee aangezien de voorzitter van de rechtbank van koophandel onbevoegd is tegenover de beoefenaars van vrije beroepen en hun dus geen verbod op oneerlijke marktpraktijken kan opleggen en dat ten nadele zowel van de consument als van de concurrent, hetgeen is afgekeurd in het arrest nr. 55/2011; (2) de beoefenaars van een vrij beroep kunnen, ten aanzien van een natuurlijke persoon die gebruikmaakt van hun diensten voor niet-beroepsdoeleinden, een clause inzake forumkeuze bedingen die afwijkt van artikel 624, 1°, 2° en 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, hetgeen is afgekeurd in het voormelde arrest nr. 192/2011; (3) noch de consument, noch de ondernemingen kunnen een vordering tot staking instellen tegen de beoefenaar van een vrij beroep teneinde een oneerlijke praktijk te doen staken die nog niet ten uitvoer is gebracht maar die ophanden is, terwijl artikel 95 van de bestreden wet aan diegenen op wie zij van toepassing is elke met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad verbiedt waardoor een onderneming de beroepsbelangen van één of meer andere ondernemingen schaadt of kan schaden; (4) de consument beschikt over een termijn van minimaal 14 kalenderdagen waarbinnen hij de aan de bestreden wet onderworpen overeenkomst op afstand kan herroepen, terwijl de termijn waarbinnen aan de overeenkomst kan worden verzaakt en waarin is voorzien bij de in A.4.2 bedoelde wet van 2 augustus 2002, die van toepassing is op de vrije beroepen, slechts 7 werkdagen bedraagt; het kan niet worden verantwoord dat de consument over een kortere bedenktijd beschikt indien hij een overeenkomst sluit met de beoefenaar van een vrij beroep, noch dat die in dat opzicht in een gunstiger positie wordt geplaatst dan die van een onderneming die aan de bestreden wet is onderworpen.

A.4.4. De verzoekende partijen betogen dat de bestreden wet leidt tot een omzetting van de richtlijn 2005/29/EG die slechts gedeeltelijk is, zodat de oorspronkelijke doelstelling van de Europese wetgever die erin bestond de wetgevingen nader tot elkaar te brengen teneinde de consument beter te beschermen en de concurrentievervalsingen op te heffen niet bereikt is. Die gedeeltelijke en incoherente omzetting is bekritiseerd in de rechtsleer, door de Raad van State, in het arrest nr. 55/2011, door de Europese Commissie, die op 29 september 2011 heeft beslist een zaak aanhangig te maken bij het Hof van Justitie, en door een lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers dat een wetsvoorstel heeft ingediend om gevolg te geven aan dat arrest.

A.5. De Ministerraad wijst erop dat de Europese Commissie op 13 september 2012 bij het Hof van Justitie van de Europese Unie tegen België een beroep wegens niet-nakoming heeft ingesteld (zaak C-421/12). De Commissie vraagt het Hof vast te stellen dat het Koninkrijk België « de krachtens artikel 3 *juncto* artikel 2, *sub b* en d, van richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, doordat beoefenaren van vrije beroepen alsmede tandartsen en fysiotherapeuten van de werkingssfeer van de wet van 5 juni 2007 ter omzetting van die richtlijn zijn uitgesloten ».

Hij gedraagt zich voor het overige naar de wijsheid van het Hof.

- B -

B.1. De artikelen 2, 1° en 2°, en 3, § 2, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (hierna : WMPC) bepalen :

« Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

1° onderneming : elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen;

2° beoefenaar van een vrij beroep : elke onderneming die geen koopman is in de zin van artikel 1 van het Wetboek van koophandel en die onderworpen is aan een bij wet opgericht tuchtorgaan;

[...]

Art. 3. [...]

§ 2. Deze wet is niet van toepassing op de beoefenaars van een vrij beroep, de tandartsen en de kinesisten ».

Ten aanzien van de ontvankelijkheid ratione temporis

B.2.1. Het beroep tot vernietiging is ingediend op grond van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, dat bepaalt :

« Voor de Ministerraad, voor de Regering van een Gemeenschap of van een Gewest, voor de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden of voor iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die doet blijken van een belang staat een nieuwe termijn van zes maanden open voor het instellen van een beroep tot vernietiging tegen een wet, een decreet of een in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel, wanneer het Hof, uitspraak doende op een prejudiciële vraag, verklaard heeft dat die wet, dat decreet of die in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel een van de in artikel 1 bedoelde regels of artikelen van de Grondwet schendt. De termijn gaat respectievelijk in op de datum van de kennisgeving van het door het Hof gewezen arrest aan, al naar het geval, de Eerste Minister en de voorzitters van de Regeringen en aan de voorzitters van de wetgevende vergaderingen, of op de datum van de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad* ».

B.2.2. In zijn arrest nr. 192/2011 van 15 december 2011 heeft het Hof geoordeeld dat de in B.1 weergegeven bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden in zoverre

zij als gevolg hebben dat de beoefenaars van een vrij beroep van het toepassingsgebied van die wet zijn uitgesloten.

Dat arrest is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 2012.

Het Hof had reeds hetzelfde geoordeeld in zijn arrest nr. 55/2011 van 6 april 2011, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 juni 2011.

B.2.3. De Ministerraad betwist de ontvankelijkheid *ratione temporis* van het beroep, waarbij hij betoogt dat de termijn van zes maanden die is bepaald in artikel 4, tweede lid, van de voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 loopt vanaf de bekendmaking of de kennisgeving van het eerste door het Hof gewezen arrest en slechts één enkele keer loopt omdat anders een rechtsonzekerheid wordt gecreëerd indien een nieuwe termijn kan worden geopend telkens wanneer het Hof zich vervolgens uitspreekt over een prejudiciële vraag met hetzelfde onderwerp.

B.2.4. Artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 is een algemene bepaling die de openstelling van een nieuwe termijn niet beperkt tot het geval dat het Hof voor het eerst heeft geoordeeld dat een wetstekrchtige norm de regels schendt die het moet doen naleven.

De bijzondere wetgever heeft willen beletten dat bepalingen in de rechtsorde behouden blijven wanneer het Hof op prejudiciële vraag heeft verklaard dat zij strijdig zijn met de voormelde regels (zie *Parl. St.*, Senaat, 2000-2001, nr. 2-897/1, p. 6). Het ligt in de lijn van die doelstelling het Hof te kunnen vragen dat het een einde aan de rechtsonzekerheid maakt, binnen zes maanden na de kennisgeving van elk arrest van het Hof waarbij zulk een schending wordt vastgesteld.

B.2.5. Het beroep is ontvankelijk *ratione temporis*.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

B.3.1. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partijen om de vernietiging te vorderen van artikel 2, 1° en 2°, van de voormelde wet van 6 april 2010, waarbij hij doet gelden dat die vernietiging, die de wet de omschrijving van haar toepassingsgebied zou ontnemen, voor de verzoekende partijen zonder belang zou zijn.

B.3.2. Artikel 2, 1° en 2°, van de bestreden wet definieert de begrippen « onderneming » en « beoefenaar van een vrij beroep ». Aangezien de exceptie van onontvankelijkheid die is afgeleid uit de ontstentenis van belang betrekking heeft op de draagwijdte die aan de bestreden bepaling dient te worden gegeven, valt het onderzoek van de ontvankelijkheid samen met het onderzoek van de grond van de zaak.

Ten gronde

B.4.1. De WMPC is, net zoals de richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 « betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad » (hierna : de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken) waarop zij grotendeels steunt, van toepassing op « ondernemingen ».

Het begrip « onderneming » in de zin van het recht van de Europese Unie omvat ook de beoefenaars van een vrij beroep (HvJ, 12 september 2000, C-180/98-C-184/98, *Pavlov e.a.*, punt 77; 19 februari 2002, C-309/99, *Wouters e.a.*, punten 45-49).

B.4.2. In tegenstelling tot voormelde richtlijn, sluit artikel 3, § 2, van de WMPC evenwel de beoefenaars van een vrij beroep, alsook de tandartsen en de kinesisten, uit van haar toepassingsgebied. De « beoefenaar van een vrij beroep » wordt door artikel 2, 2°, van de WMPC gedefinieerd als « elke onderneming die geen koopman is in de zin van artikel 1 van het Wetboek van koophandel en die onderworpen is aan een bij wet opgericht tuchtorgaan ».

B.4.3. De beoefenaars van een vrij beroep zijn daarentegen wel onderworpen aan de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen (hierna : WVB), voor zover zij vallen onder de andersluidende definitie van « vrij beroep » in artikel 2, 1°, van die wet, zijnde « elke zelfstandige beroepsactiviteit die dienstverlening of levering van goederen omvat welke geen daad van koophandel of ambachtsbedrijvigheid is, zoals bedoeld in de wet van 18 maart 1965 op het ambachtsregister en die niet wordt bedoeld in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, met uitsluiting van de landbouwbedrijvigheden en de veeteelt ».

B.5. Het beroep, ingesteld op grond van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 ingevolge het arrest nr. 192/2011 van 15 december 2011, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 2012, heeft betrekking op de uitsluiting van de beoefenaars van vrije beroepen uit het toepassingsgebied van de WMPC.

B.6.1. Volgens een vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie is een onderneming « elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd » (HvJ, 23 april 1991, C-41/90, *Höfner en Elser*, punt 21; 16 november 1995, C-244/94, *Fédération française des sociétés d'assurances e.a.*, punt 14; 19 februari 2002, C-309/99, *Wouters e.a.*, punt 46).

Een « economische activiteit » is volgens het Hof van Justitie « iedere activiteit bestaande in het aanbieden van goederen en diensten op een bepaalde markt » (HvJ, 16 juni 1987, 118/85, *Commissie t. Italië*, punt 7; 18 juni 1998, C-35/96, *Commissie t. Italië*, punt 36; 19 februari 2002, C-309/99, *Wouters e.a.*, punt 47).

B.6.2. Artikel 2, 1°, van de WMPC definieert de « onderneming » als « elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen ». Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat dit begrip moet worden opgevat in dezelfde zin als het begrip « onderneming » in het nationale en het Europese mededingingsrecht, behoudens voor wat betreft de beoefenaars van vrije beroepen, de tandartsen en de kinesisten (*Parl. St.*, Kamer, 2009-2010, DOC 52-2340/001, p. 14).

Artikel 2, 6°, van de WMPC definieert het begrip « dienst » als « elke prestatie verricht door een onderneming in het kader van haar professionele activiteit of in uitvoering van haar statutair doel ».

B.7. Ten aanzien van de bescherming van de consument bevinden de beoefenaars van een vrij beroep en de andere ondernemingen zich in voldoende vergelijkbare situaties, aangezien zij beiden in de eerste plaats beogen beroepsmatig te voorzien in hun levensonderhoud. Beide categorieën streven hun economisch doel alleen of in een associatie in de rechtsvorm van een vennootschap na. Beide categorieën dragen de aan de uitoefening van die activiteiten verbonden financiële risico's, omdat zij in geval van een verschil tussen uitgaven en inkomsten zelf het tekort dienen te dragen.

Hoewel de beoefenaars van vrije beroepen zich doorgaans beperken of krachtens hun deontologische codes dienen te beperken tot het leveren van intellectuele diensten, komt het eveneens voor dat zij daden stellen die als daden van koophandel zijn aan te merken. Omgekeerd bestaat de duurzame economische activiteit van verscheidene ondernemingen die geen beoefenaars van een vrij beroep zijn, erin intellectuele diensten aan te bieden.

Ten aanzien van zowel de beoefenaars van een vrij beroep als de andere ondernemingen dient bijgevolg op gelijke wijze hun gedrag op de economische markten in juiste banen te worden geleid, dient de goede werking van het concurrentiespel te worden verzekerd, en dienen de belangen van de concurrenten en de afnemers van goederen en diensten te worden beschermd.

B.8. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedures voor verschillende rechtscolleges, is op zich niet discriminerend. Van discriminatie zou slechts sprake kunnen zijn, indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedures gepaard zou gaan met een onevenredige beperking van de rechten van de betrokken partijen.

B.9. In de parlementaire voorbereiding wordt niet uiteengezet waarom het begrip « beoefenaar van een vrij beroep » wordt beperkt tot die vrije beroepen die zijn onderworpen aan een bij wet opgericht tuchtorgaan. Nochtans heeft die beperking als gevolg dat sommige beoefenaars van beroepen die traditioneel als vrij beroep worden beschouwd, toch zijn onderworpen aan de bepalingen van de WMPC en bijgevolg voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel kunnen worden aangesproken met een vordering tot staking op grond van het algemene verbod op oneerlijke marktpraktijken, louter op grond van het gegeven dat voor hun beroeps categorie geen bij wet opgericht tuchtorgaan bestaat.

B.10. De beoefenaars van vrije beroepen hebben weliswaar een zekere maatschappelijke verantwoordelijkheid, beschikken over een eigen deontologie en worden gekenmerkt door een hoge graad van onafhankelijkheid en een op discretie steunende vertrouwensrelatie met de cliënt.

Zelfs in de mate waarin die kenmerken en waarden verschillen van die van de ondernemingen die niet onder de definitie van het « vrij beroep » vallen, verantwoorden zij niet dat voor bepaalde door beoefenaars van vrije beroepen verrichte daden niet dezelfde bescherming van de consument en van de concurrent bestaat als onder de WMPC. Er wordt niet aangetoond op welke wijze de algemene toepasselijkheid van de WMPC de voormelde kenmerken en waarden in het gedrang zou kunnen brengen.

Zoals ook blijkt uit artikel 3, lid 8, van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken, doet de toepasselijkheid van de WMPC overigens geen afbreuk aan de vestigingsvoorwaarden, de vergunningsregelingen, de deontologische gedragscodes of andere specifieke voorschriften die op de vrije beroepen betrekking hebben om de voormelde kenmerken en waarden te waarborgen.

B.11. Artikel 2, 2°, van de bestreden wet is onlosmakelijk verbonden met artikel 3, § 2, en dient bijgevolg eveneens te worden vernietigd.

B.12. Het middel is gegrond.

Om die redenen,

het Hof

vernietigt de artikelen 2, 2°, en 3, § 2, van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 9 juli 2013.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse